

Hörcentralernas uppgifter och verksamhet

Av bitr. överläkaren *Bo Ingberg* och ingenjör *Åke Forssell*, Örebro

Under andra världskriget organiserades i USA undan för undan en rad olika rehabiliteringscentraler med syfte att omhändertaga de på skilda sätt krigsskadade och så snabbt som möjligt söka återvinna dem till normal arbetsförmåga och eventuellt till stridsduglighet. Det visade sig att de hörselskadade kom att utgöra en tacksam grupp att arbeta med. Dittills hade visserligen viss teknisk hjälp stått en hörselskadad individ till buds i den öppna handeln, men den medicinska ledningen och möjligheter till en större, samlad erfarenhet hade merendels saknats. De hörselskadades egna organisationer och föreningar kunde i någon utsträckning hjälpa och råda, men först vid de speciella "Hearing Centers" (med början i Washington 1943) fick man klarhet i de psykiska och sociala aspekterna på en hörselnedsättning. Man kom inte minst att inrikta sig på den noggranna hörselutredningen och på anpassningen mellan förstärkare och olika typer av hörselskador. De vid dessa "Hearing Centers" vunna erfarenheterna spreds över världen och fick ligga till grund för de senare inrättade hörcentralerna.¹

Riktlinjerna för hörselvården i Sverige drogs upp i ett riksdagsbetänkande år 1954.² Hörcentralerna avsågs att inte endast syssla med rehabilitering av redan etablerade hörselskador, utan av största vikt bedömdes det också vara att den profylaktiska hörselvården lades under desamma. Med dessa synpunkter för ögonen har man nått fram till en målsättning för hörcentralernas arbete, som kan sammanfattas i nedanstående fyra punkter. De rent medicinska åtgärderna och den reguljära dövundervisningen kommer vi i det följande att helt bortse från eller endast flyktigt beröra.

1. Förebyggande
2. Kompenserande

3. Rehabiliterande

4. Sanerande

Med punkt 1 avser man då bl. a. gruppundersökningar av barn samt bullerhygieniska studier och åtgärder. Med punkt 2 förstås ett utrustande av den hörselskadade med för honom lämpligaste hjälpmedel. Punkt 3, det rehabiliterande arbetet, strävar efter att förhindra eller bryta den hörselskadades isolering och anpassa honom till en normalhörande omgivning och ett normalt arbetsliv. Under denna punkt sorterar bl. a. kuratorverksamheten med dess sociala åtgärder. Genom hörcentralernas arbete, bedrivet enligt de nämnda riktlinjerna, söker man också bl. a. få en sanering av hörapparatmarknaden (punkt 4). I mycket griper dessa olika åtgärder in i varandra.

De svenska hörcentralernas verksamhet har nu, varierande från plats till plats, varit igång i ca 5—10 år. Det kan efter denna uppbygg- nads- och utvecklingstid vara av ett visst intresse att närmare studera vilka resultat man kommit till och vilka av de anförda riktlinjerna man kunnat följa. Med utgångspunkt från arbetets omfattning vid landets äldsta hörcentral, nämligen den som drivits i Örebro läns landstings regi, kan man också därvid tänkas komplettera synpunkterna på verksamheten och eventuellt skissera upp ytterligare uppgifter för framtiden. Naturligtvis kan man inte generalisera hur arbetet skall bedrivas vid olika hörcentraler i olika landsting och i skilda landsändar — personalens storlek och arbetets fördelning får lösas med utgångspunkt från den egna arbetsplatsens förutsättningar och betingelser — men grundidéerna måste finnas kvar och de bärande linjerna i det hörselvårdande arbetet bör vara parallella.

I februari 1950 startade på försök Örebro läns landsting vad som sedermera har utvecklats till

att bli den nuvarande Hörcentralen. Själva igångsättandet skedde i samarbete med Hörsel-främjandet och med första uppgift att övertaga dess dittillsvarande arbete med hörapparaturprovning. Då kom också naturligtvis både de medicinska och sociala problemen att ytterligare beaktas. Efter ett knappt halvår övertog landstinget helt verksamheten och en Hörselvårdsexpedition öppnades. I allt mer utvidgat skick har denna sedan dess verkat och undan för undan fått sig ökade uppgifter anförtrödda.³

Förebyggande hörselvård

En kartläggning av hörseln är grunden för en förebyggande hörselvård. Således försöker man bilda sig en grov uppfattning om hur det nyfödda barnet är utrustat i hörselhänseende, så att man i tid kan ingripa vid en eventuell hörselskada.⁴ Hörcentralen kommer sedan rutinmässigt i kontakt med barnet när det hunnit upp till skolpliktig ålder. Vid denna tidpunkt tager en noggrann hörselundersökning sin början.^{5, 6, 7, 8}

I vårt land har man på olika håll utfört dessa massundersökningar av skolbarn efter varierande tidsplaner. Sålunda kan nämnas, att man i Malmö stad numera gör en första undersökning redan i samband med inskrivningen till skolan på våren före första läsårets början.⁹ Inom flera andra städer eller landsting görs undersökningarna fortsättningsvis t. ex. vartannat år, medan man i Örebro län stannat för att göra dem i första och sjunde klasserna. Många elever återfinnes emellertid inte i folkskolans sjunde klass, utan har då sedan något eller några år gått i läroverk. Det är minst lika angeläget att även dessa blir föremål för den avsedda hörselprövningen. I Örebro län hörselmäts rutinmässigt alla barn minst två gånger under sin skoltid, oberoende av under vilken skolform de sorterar. De barn som av en eller annan anledning faller igenom vid dessa testningar blir sedermera, liksom på andra platser, inkallade till öronläkare för noggrannare utredning och ev. behandling.

Det kan naturligtvis diskuteras med vilket tidsintervall skolbarnsundersökningarna bör ske.

Undersökningen av barnen i första klassen är utan tvekan den värdefullaste, eftersom man då hittar många lättare hörselskador, som tidigare varit okända för barnet eller dess föräldrar. Med varierande medicinska åtgärder kan dessa i flera fall botas och dessutom kan man få en viss kontroll för framtiden av de icke terapeutiskt tillgängliga skadorna. Ofta upprepade klassundersökningar får lätt karaktären av enbart kontroller, utan möjligheter att infånga något nämnvärt antal nya hörselskador. Med skolläkarnas nuvarande öppna blick för hithörande problem är det inte stor sannolikhet för att under skolgången nyetablerade hörselskador negligeras eller undandrar sig behandling, och de personella insatser som erfordras för ofta upprepade skolbarnsundersökningar kanske på många platser inte finnas lättillgängliga. Vad 7:e årsklassen beträffar saknas erfarenhet för att motivera ett eventuellt slopande av undersökningarna, och det synes angeläget att barnen kort före utträdet i förvärvslivet, eller under studier mot högre utbildning, får en slutlig kontroll av sitt hörselstatus.

De praktiska arrangemangen vid skolbarnsundersökningarna är för Örebro läns vidkommande: en hörselvårdsassistent är helt sysselsatt med att uppsöka de olika skolorna, hörselmäta barnen i de ifrågavarande klasserna och sammanställa materialet samt deltaga i den efterföljande läkarundersökningen av barnen. Varje år undersökes ca 8.000 barn, varav knappt 10 % genomgår kontroll hos läkare. Kostnaderna för landstingets vidkommande uppgår till mindre än 2 kronor per undersökt barn.

En annan form av förebyggande hörselvård finner vi i buller- och hörselmätningar på industrier och andra bullrande arbetsplatser. Bullerskadan är en yrkessjukdom, som tidigare ägnats blott ett ljust intresse. Detta trots att man i viss utsträckning varit förtrogen med dess orsaker och följder, där dessa sistnämnda icke sällan får de allvarligaste konsekvenser för den skadade. I det moderna industrialiserade samhället ökar bullerkällorna stadigt, och vi avser härmed inte de sporadiska och måttliga, så som man t. ex.

möter dem i trafikbuller och liknande, utan de starkt bullrande stationära anläggningar, som är en följd av ökad mekanisering och automatisering. Följden av detta buller har blivit av alltmer brännande aktualitet för dagens hörselvård och yrkeshygien. Den bullerskadades problem med avtagande hörsel och försämrad diskriminationsförmåga samt därav föranledda kontaktsvårigheter såväl på arbetsplatsen som utanför densamma, tynges ytterligare av tilltagande öronsusning, psykiska besvär och vissheten om skadans obotlighet. När man dessutom som regel inte på ett tillfredsställande sätt kan kompensera den manifesta bullerskadan med hörapparat, inses situationens allvar. Då det ligger i bullerskadans natur att den till att börja med har en smygande progress, underlättas inte upplysningsarbetet för den i profylaktisk hörselvård arbetande.

En del av landets största industrier har själva i viss utsträckning bulleranalyserat arbetsplatserna och sköter en fortlöpande hörselkontroll av de anställda. Sådana åtgärder fordrar emellertid stora personella och ekonomiska insatser, varför de blivit förbehållna de större företagen med en till ett fåtal platser koncentrerad produktion. Genom Statens Institut för Folkhälsan har man på en del stora och medelstora industrier utfört bullernivåmätningar och medelst s. k. vägda kurvor fått en ungefärlig uppfattning om bullrets frekvensfördelning.¹⁰ Dessutom har hörselmätning av de anställda företagits, men endast undantagsvis har fortlöpande kontroll genomförts. Några större möjligheter till förslag om och kontroll av bullersanerande åtgärder har inte heller förelagat.

Under hänvisning till det ovan sagda syntes det Örebro läns landsting angeläget, att bullersanerande verksamhet vid industrier av alla storleksordningar skulle kunna bedrivas. I Hörcentrals regi har därför i en till isolerat hörselmätningssal ombyggd Volkswagenbuss installerats högklassig apparatur för bulleranalyser och hörselmätningar på och i anslutning till arbetsplatserna vid länets industrier. Tillvägagångssättet är att denna apparatur utnyttjas konsultvägen av industrierna. Därvid sker först en kartlägg-

ning av bullret, för att man skall få en uppfattning om var detta når eller överskrider skadlig nivå. Med ledning av de erhållna resultaten ges råd och anvisningar avseende lämpliga bullerdämpande åtgärder, t. ex. akustisk behandling av lokalerna, uppsättande av bullerskärmar, omplacering eller inbyggnad av maskiner, vibrationsdämpning osv.

Det viktigaste ledet i denna del av den förebyggande hörselvården är att såväl företagsledningen som de anställda informeras om bullrets skadlighet och natur. Mot denna bakgrund kan man sedan ange vilka hörselskyddande möjligheter som finnes och dessas lämplighet i de skilda fallen. När sådan information skett har man också rätt att kräva att arbetarna använder de hörselskydd som står dem till buds, något som skyddsombuden bör tillse.

En undersökning av de bullerexponerade arbetarnas hörselstatus utföres, de nyanställdas hörsel kontrolleras, och sedan sker en halvårsvis insättande kontinuerlig hörselkontroll av alla i bullermiljö verksamma. Med ledning av därvid gjorda iakttagelser, i fråga om manifest eller hotande bullerskada, föreslås mera allmänna skyddsåtgärder och ev. omplacering i det enskilda fallet. Dessa undersökningar ligger inte bara i den anställdes intresse att få genomförda, utan är även helt i linje med företagets och försäkringsbolagens synpunkter. Därigenom skapas möjligheter till en rätt bedömning av hörselskadornas ursprung.

Den gamla attityden att man inom vissa yrkesgrupper oundvikligen har att räkna med en bullerskada och att detta förhållande är fullt i sin ordning bereder stora bekymmer vid bullersanereringen. Många ställer sig oförstående till de åtgärder som föreslås, och tyvärr finner man att det härvidlag ofta är rent ekonomiska synpunkter som inverkar. Företagsledningen hesiterar inför även icke alltför kostbara omändringsarbeten, och den enskilde arbetaren vill inte övergå till en verksamhet, där han tror sig riskera få sämre inkomst eller minskade möjligheter till avancemang. Beklagligt oförstående ställer sig också arbetarna ofta till användandet av olika

typer av hörselskydd. Här behövs, som nämnts, saklig och informativ propaganda i alla läger. Med sikte på spridande av sådan anordnas informationsmöten med medicinska, tekniska och försäkringssociala föreläsningar inför inbjudna representanter från länets industrier — dvs. verksläkare, skyddsingenjörer och skyddsombud.

De kostnader, som denna gren av den förebyggande hörselvården drar, är inte avskräckande för någon part. Genom ett engångsanslag från landstinget har den bulleranalyserande apparaturen anskaffats (inkl. buss 40.000: — kr), och till självkostnadspris ställes den och nödig personal sedan till industriernas förfogande. Det enda problemet f. n. är att hinna effektuera alla beställningar av bullerutredningar.

Redaktionell anmärkning

Kompenserande och rehabiliterande verksamhet

Av praktiska skäl är det lämpligt att under gemensam rubrik behandla dessa former av verksamheten vid hörcentralerna, då de är intimt förknippade med varandra.

Hörcentralen i Örebro hade, som nämnts, sin tidigaste uppgift i hörapparatutprovning. Den är naturligtvis allttjämt betydande, och det förhållandet att många andra intresseområden kopplats till Hörcentralen, är endast ett tecken på att verksamheten i övrigt utvidgats. Det är mycket viktigt att inse, att apparatutprovningen inte är någon fristående företeelse utan ingår som ett led i ett kompensande och rehabiliterande skedande, med läkarundersökning som första moment och definitiv anpassning till hörapparaten som sista.

Vid läkarundersökningen är det meningen att en kartläggning av hörselskadans omfattning och art skall ske. Därvid kommer naturligtvis också de för medicinska åtgärder tillgängliga hörselskadorna att sållas bort. Hos allmänheten kan det stundom vara svårt att inse den stora vikten av denna läkarundersökning före apparatutprovning, men läkarundersökningens angelägenhet får trots detta aldrig ifrågasättas. Den till hörcentralen knutne öronspecialisten har en väsentlig övervakningsuppgift härvidlag.

När en hörapparat första gången provas, står den hörselskadade inför ett helt nytt problem. De ljudsensationer, som han därvid upplever, överensstämmer kanske inte med vad han väntat sig eller hoppats. I stället för en genast återställd hörsel, till vad han själv menar vara normala förhållanden, överhopas han med skiftande och stundom subjektivt mycket störande ljudintryck. För att han skall ha en möjlighet att ur dessa skilja ut de för ett normalt samliv väsentliga, gäller det att han i lugn och ro får vänja sig vid dem och under sakkunnigt stöd och hjälp utan hets får alla upplysningar och all tänkbar vägledning. Av vikt är det då också att han under en viss tid får tillfälle att låna hörapparaten, så att han kan prova den i sin normala miljö.

Återbesöken på hörcentralen, då den hörselskadade skall få hjälp med de problem som dykt upp med den aktuella apparaten, eller skall få möjlighet att prova en annan, är därför att anse som t. o. m. viktigare än hans första besök där.

När patienten väl har bestämt sig för den hörapparat som passar honom bäst, är det viktigt att han får hjälp med en definitiv anpassning till densamma. I Danmark ordnas obligatoriska s. k. anpassningskurser, något som man i Sverige endast undantagsvis har någon motsvarighet till, och då i frivillig form. I Stockholm arrangeras sålunda kvällskurser, medan man vid Hörcentralen i Örebro sedan 1957 ordnar regelbundet återkommande veckokurser i landstingets regi. Deltagarna inackorderas på landstingets bekostnad och får under en veckas tid vistas i Örebro för undervisning och för samvaro med andra hörselskadade. Därvid anslås hela dagarna till föreläsningar, diskussioner och demonstrationer. Man uppehåller sig härvid vid medicinska, tekniska och sociala synpunkter, och skilda problemställningar genomgås. Hörselträningens betydelse inskärpes, och stor vikt lägges också vid att kunskapen om talavläsning introduceras, så att deltagarna sedermera, efter det att de också fått en presentation av Hörselfrämjandets verksamhet, kan delta i dess avläsekurser. Daglig samvaro med andra hörselskadade, som också har tålmod och vilja att överbrygga kontakt-

svårigheterna, är stimulerande och visar den hörselskadade att han inte är ensam i världen med sina hörselsvårigheter och därav förorsakad isolering. Radio och TV med telemagnetisk slinga står till deltagarnas disposition, och en av kvällarna är anslagen till biobesök i lokal med dylik slinga.

Det livliga intresse, med vilket de hörselskadade deltar i kursen, och den efteråt ofta omvittnade stora glädje man haft av densamma, visar dessa kursers utomordentliga betydelse i det hörselrehabiliterande arbetet. Tyvärr har man en känsla av att mången av osäkerhet eller bristande förståelse för vad de kan tänkas få ut av en sådan anpassningskurs tvekar att anmäla sig till den. Med alltmera spridd kännedom om kursernas värde blir tillströmningen till dem allt livligare, och för närvarande skulle de behöva arrangeras oftare än vad föreläsarnas kapacitet medger. Detta stora intresse är enbart glädjande, ty det är vår bestämda uppfattning att varje patient, som utrustas med hörapparat, bör deltaga i en sådan kurs, så att han rätt kan tillgodogöra sig apparatens alla fördelar och på ett förnuftigt sätt anpassa sig till det dagliga normala livet.

För att ytterligare stimulera kontakten mellan de hörselskadade och under angenäma former, främst med syfte på fortsatt psykisk rehabilitering, fortlöpande kunna informera dem om framsteg och nya rön inom denna intressesfär, anordnas i Örebro län årligen s. k. hörselkonferenser. Genom annonsering i dagspressen inbjudes både hörselskadade och deras anhöriga till dessa kongresser, som omfattar ett veckoslut och förläggas till någon lämplig kursgård eller folkhögskola. Ekonomiskt bidrager både stat och lands-ting. Programmet omfattar såväl medicinsk och teknisk som social information samt inslag av rent underhållningsvärde.

När nu äntligen en hörapparat blivit utprovad och patienten anpassad i sin nya situation kunde allt kanske vara gott och väl och patienten betraktas som ett avslutat kapitel för hörcentralens vidkommande. Men en hörapparat kräver nya batterier, sladdarna förbrukas, propparna mister sin passform till örat (eller tvärtom) och appa-

raten kan gå sönder. Vidare dyker det ständigt upp nya, av hörselsituationen betingade frågeställningar, som tarvar förklaring eller utredning. Allt detta ställer krav på en fortlöpande personlig service och på möjligheter att snabbt kontrollera och reparera förstärkaren. Dessa behov vill man också på hörcentralen försöka att i rimligaste utsträckning tillgodose. För Örebro läns vidkommande gäller, att utöver tillhandahållande av rena förbrukningsartiklar en omfattande hörapparatservice sker, med bl. a. regelbundna kostnadsfria apparatkontroller för hörselskadade barn. De stora fördelar det innebär för en hörselskadad att utan onödig tidsutdräkt få en trasig hörapparat iståndsatt, värdesättes i högsta grad av patienten själv och skänker honom en viss trygghet. Inte minst gäller det att barnens apparater, efter de törnar de ofta utsättes för, snabbt återställs i funktionsdugligt skick.

Den tekniska sidan av hörcentralernas kompenserande och rehabiliterande verksamhet omfattar inte bara vården av hörapparaterna, utan även information om och handledning vid användandet av andra till buds stående tekniska hjälpmedel. Här avser vi bl. a. telemagnetiska slingor, optiska och akustiska signalanordningar, fasta förstärkaranläggningar m. m. Av mera speciell natur är för Örebro läns hörcentral skötseln av den omfattande tekniska utrustningen vid landstingets förskola för hörselskadade barn (belägen i Lindesberg) och den nyligen vid Örebro stads folkskolor inrättade s. k. hörselkliniken, ävensom projektering av denna utrustning.

Den sociala rehabiliteringen är en mycket betydelsefull länk i strävandena att normalisera tillvaron för den hörselskadade. Kuratorn har därför sin givna plats i en hörcentrals arbetsteam. Till hörcentralen i Örebro knöts redan 1953 en kurator, hittills dock endast som deltidsanställd (hans övriga arbetstid ägnas andra grupper handikappade, främst blinda och vanföra). Arbetsuppgifterna innefattar utredningar om ekonomisk hjälp vid anskaffande av hörapparater och andra förstärkare, samt framställningar till olika myndigheter i dessa ärenden. Till kurators verksamhet hör också arbetsvårdande åt-

gärder, samt personlig rådgivning och hjälp i allehanda sociala frågor. Särskilt de arbetsvårdande åtgärderna är synnerligen tidskrävande, och fordrar intimt samarbete med ett flertal andra sociala instanser.

Speciella synpunkter måste anläggas när de sociala frågorna rör hörselskadade barn, både i förskoleåldern och i skolpliktig ålder. Här har man anställt en pedagogiskt utbildad konsulent med uppgift att söka lösa de uppkommande problemen. Denne konsulent är tillika föreståndare för den i landstingets regi drivna förskolan för hörselskadade barn, och leder den utomordentligt viktiga hemundervisningen av hörselskadade småbarn. Han deltar också i öronavdelningens utredningar av barn med gravare hörselnedsättning.

På denne konsulents lott kommer dessutom att meddela behandling som gäller röst- och talrubbingar. Där särskild foniatrisk klinik eller avdelning saknas, dvs. merendels i vårt land, faller nämligen röst- och talvårdsverksamheten f. n. inom hörcentralens domäner. Detta beror bl. a. på vissa föreskrifter rörande patienternas rätt till återbäring från den allmänna sjukkassan och ett mycket rimligt krav på att denna behandling sker under läkarkontroll. Arbetet med röst- och talvården inom ett landstingsområde är mycket krävande och av brist på utbildad personal tyvärr alltför mycket eftersatt, men en upprustning håller på att ske, åtminstone på regionsjukvårdsplanet. Sålunda bygges f. n. i Örebro en foniatrisk klinik, som skall försörja både länet och även tillgodose sjukvårdsregionens behov av talpedagogiskt utbildade läkare och terapeuter. Tack vare att Statens skola för hörselskadade är belägen i Örebro har vi också här tills vidare tillgång till ett i dagens läge tillfredsställande utbildat lärmaterial med möjlighet att vid behov biträda i det kliniska röst- och talvårdande arbetet.

Allt relaterat i fråga om hörapparatpassning och sociala åtgärder är led i en ständigt pågående psykisk rehabilitering, men det som kanske trots allt betyder mest för individen är de ständigt återkommande besöken på hörcentralen, där

han får tillfälle att i lugn och ro dryfta sina akuta problem och verkligen känna att han inte står utan stöd i sin hörselsituation.

Sanerande hörselvård

Med syfte att nå fram till en medicinskt, tekniskt och socialt fullvärdig rehabilitering av den hörselskadade bedriver hörcentralerna alltså sitt arbete. Genom upplysningsverksamhet i press, radio och TV, genom konferenser och föredrag och genom ett nära samarbete med Hörselfrämjandet sprides kännedom om detta arbete. Sådan upplysningsverksamhet är behövlig, ty den hörselskadade faller annars lätt offer för ett alltför affärsmässigt exploaterande av honom. Det som gör att de privata hörapparatförsäljarna, trots ett förtroendefullt sätt, inte lyckats omhänderta hörapparatmarknaden är som regel inte att de salufört undermåliga produkter, utan helt enkelt att de saknat möjligheter att bygga upp en organisation som förmår att till rimliga ekonomiska kostnader tillvarata de hörselskadades intressen. Det bör i detta sammanhang starkt betonas, att det inte är mot den privata företagsamheten och den fria konkurrensen man vänder sig — de ekonomiska förutsättningarna är sådana att offentliga institutioner måste ingripa. Det vore fel att tro, att hörcentralernas blotta existens skulle medföra en effektiv sanering av hörapparatmarknaden. Först när verksamheten bedrivs rationellt efter ovan skisserade linjer, när upplysning och propaganda, apparatanpassning och efterföljande kontroller blir mer effektivt genomförda än vad hotellförsäljningsverksamheten kan prestera — med ett ord, när god hörselvård bedrivs — då först kan en hörcentral effektivt sanera hörapparatmarknaden.

Organisation

Örebro läns landstingsområde omfattar en yta om 9.000 km² med 260.000 invånare, hälften bosatta i städer och hälften i landskommuner. Kommunikationerna är delvis dåliga och restiderna på sina håll avsevärda. Detta har medfört att en god del av Hörcentralens arbete måste

bedrivs på rörlig fot, dvs. tidvis bemannade filialer har upprättats på flera platser med strategiskt läge.

En hörcentral, som sålunda försöker att på alla fält bedriva en intensiv och fullgod verksamhet, kräver naturligtvis en ganska omfattande personell och teknisk utrustning i ändamålsenliga lokaler.¹¹ Organiserandet av arbetet är därvid synnerligen viktigt, och uppläggningsen av detta måste lösas efter varje landstingsområdes förutsättningar.

För Hörcentralens i Örebro vidkommande är personalen f. n.:

För den tekniska ledningen ansvarar 1 ingenjör;

Vidare finnas 2 hörselvårdsassistenter och 1 audiometris;

vartill kommer 1 deltidanställd kurator.

F. n. (1962) ligger öronavdelningen och hörcentralen "geografiskt" skilda åt; därför fordras på lasarettet ytterligare 1 audiometris. Det medicinska överinseendet och övervakandet av det löpande arbetet utövas av överläkaren på öronavdelningen.

Ekonomiskt sett är hörcentralen underställd landstingets sociala nämnd, vars verkställande ledamot informeras om och deltar i viktigare ekonomiska åtaganden. Den tekniska utrustningen är föremål för en ständig utveckling och förnyelse, och innefattar f. n. bl. a. en fullgod elektroakustisk mätapparat. Ur lokalsynpunkt är det erfarenhetsmässigt av värde om hörcentral och öronavdelning är förenade (så kommer också mycket snart att ske i Örebro), men om förhållandena så medgiver, kan det vara av värde med en från lasarettet fristående "filial", där de hörselskadade utan att känna sig dämpade av sjukhusmiljön kan få en del av sina problem tillrättalagda. Ur geografisk och organisatorisk synpunkt kan det också vara lämpligt att engagera en kompetent och ansvarskännande optiker eller radiotekniker att tillhandahålla sladdar och batterier.

Önskemål för framtiden

Hur väl rutinarbetet vid en hörcentral än bedrivs måste en utveckling ständigt äga rum i

takt med teknikens och medicinens landvinningar. Ökade insatser för den förebyggande hörselvården, möjligheter till ännu bättre rehabilitering av den hörselskadade och generellt sett ökande förståelse för hans många problem, är några av de önskemål man vill se förverkligade. En utvidgad kuratorsverksamhet är härvidlag också av den största betydelse — många hörselskadades sociala bekymmer väntar på en lösning.

Ett medel att nå dessa önskade mål har man i ökad utbildning av den hörselvårdande personalen, bl. a. vid kurser för hörselvårdsassistenter. Arbetsgivarens krav på kunskaper måste i sin tur medföra en tidsenlig personal- och lönepolitik.

Arbetet vid en hörcentral kan vid en yttlig kontakt synas både lätt och alltför rutinmässigt, men man finner snart att arbetsformerna tvärtom är mångahanda, skiftande och ofta komplicerade. De problem, som man i detta arbete dagligen möter, kan ibland ge upphov till bestämda frågeställningar, som förtjänar att diskuteras i ett större sammanhang. Man vill därför slutligen efterlysa möjligheter till vidgad kontakt och ökat samarbete mellan de i hörselvårdande verksamhet sysselsatta, något som lämpligen sker vid studieresor, kurser och konferenser. Delvis har man redan funnit lämpliga former härför, men i vissa hänseenden finns också vidgade möjligheter till mer stimulerande arrangemang.

Litteraturförteckning:

1. Røjskjaer, C.: Proc. of the First Int. Congr. of Audiology. Leiden 1953:45—47.
2. Stat. off. utredn. 1954:14:101—116.
3. Gisselsson, L.: Die Medizinische. 1958:45:1812—1814.
4. Wedenberg, E.: Acta Oto-laryng. 1956:46:446—461.
5. Lundgren, N.: Nord. Med. 1948:38:1015—1021.
6. Froste, N.: Sv. Läk.tidn. 1952:49:225—230.
7. Holmgren, L.: Sv. Läk.tidn. 1952:49:918—926.
8. Holmgren, L., Flodgren, E., Holmgren, G. och Thulin, A.: Panel-discussion ang. Hörselundersökningar i skolåldern. Förhandl. i Sv. Otolaryng. Fören. 1959—60:9—16.
9. Thulin, A.: Förhandl. i Sv. Otolaryng. Fören. 1958—59:12—14.
10. Kylin, B.: Acta Oto-laryng. 1960:suppl. 152.
11. Flodgren, E.: Sveriges Landst. Tidskr. 1959:häfte 8.